

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

IZDAJATELJ IN LASTNIK: „KMETSKA ŽUPANSKA ZVEZA“.

Izhaša dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinske Uprave« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 30 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani.

Cena oglasa je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Namen mrliškega ogledovanja in tostvarna navodila.

(Ponatis iz »Samouprave«. Gor.)

Pred kratkim so objavili časopisi pretresljivo vest o dozdevni mrtvi deklici. Zgodilo se je takole:

Sedemnajstletna hči kmetovalca Ivana Boros iz neki vasi na Ogrskem, ki je bila že dalje časa bolna, je padla v agonijo. Mislili so, da je mrtva. Mrliški oglednik je istotako zatrdil, da je deklica umrla, nakar so vse pripravili za pogreb. Ko so hoteli duhovniki začeti z blagoslavljanjem, se je deklica naenkrat zbudila in se dvignila v rakvi. Pogrebeci so zbežali. Deklico so prenesli v posteljo. Ako bi se deklica le pol ure pozneje zbudila, bi jo bili živo pokopali in bi še le potem v grobu umrla strašne smrti.

Ta slučaj, ki ni osamljen, priča, s kako veliko odgovornostjo je spcjena služba mrliškega oglednika, zanj samega in pa za njegove bližnje.

Zdi se nam torej primerno priobčiti nekaj vrstic o namenu mrliškega ogledovanja in o tostvarnih navodilih, to pa tembolj, ker spada mrliško ogledovanje po državnem zakonu z dne 30. aprila 1870. v prenešeni delokrog avtonomnih občin.

Ogledovanje mrličev spada v zdravstveno-policijskem oziru med najvažnejša opravila, kajti od pravilnega, skrbnega in vestnega izvrševanja te dolžnosti so odvisni tako resni interesi posameznika in vseh občanov, da mora biti sveta dolžnost oseb, ki jim je poverjena, zlasti na deželi, služba mrliških ogledovalcev, da se temeljito nauče tozadevnih predpisov in da te poslednje kar najnatančneje izvršujejo.

Pri tem je treba razmotrivati v smislu namestništvenega razglasa* z dne 26. julija 1895. št. 7864. zlasti to le:

a) kak namen ima mrliško ogledovanje in
b) kateri predpisi veljajo za mrliškega oglednika in kako se mora vesti, da doseže ta namen.

A.

Glavni namen mrliškega ogledovanja je trojen:

1. Da se določi ali je oseba res mrtva;
2. da se dožene, ali ni vzrok smrti zločinsko dejanje in ali se ni ničesar zanemarilo ali opustilo, kar bi bilo življenju nevarno;
3. da se takoj objavijo kužne in takšne bolezni, glede katerih je treba posebnih odredb.

K točki 1. — Prvi namen, t. j. da se dožene dejanska ali navidezna smrt, se mora zasledovati z vso možno gotovostjo in z največjo vestnostjo, da ne bo ogledovanec izpostavljen grozni usodi, da bi moral biti pokopan živ.

Gotovo spričevalo, da je res nastopila smrt, je trohnenje. Drugi gotovi znaki smrti so: zmehčanje zrenic in motenje roženice, poseben mrtvaški duh, zelenkaste, neprijetno barvane, razstegnjene pege, ki se najpoprej prikažejo na trebuhu, potem na drugih delih telesa, napenjanje trebuha in drugih telesnih delov, povzročeno po plinih trohnenine, popuščanje gornje kože in nastajanje mehurčkov napoljenih z neprijetno barvano tekočino, iztekanje smrdljive, neprijetno barvane tekočine iz ust in nosa.

Tu opazamo, da če je truplo mrzlo, mrtvaško blede, otrpnelo, dalje, če žila več ne bije, če dotično bitje ne diha več (kakor se opaža pri otrpnelih ljudeh), če ima steklene oči, modre nohte

* Za Primorsko.

itd. niso zanesljivi znaki, da, pod njimi se lahko skriva dozdevna smrt.

Dokler se torej ne pojavijo znaki trohnenja (mrliške pege in pomodritev spodnjega dela telesa), se mora računati s tem, da je mogoča navidezna smrt.

K točki 2. — Drugi važni namen mrliškega ogledovanja je ta, da se dožene, ali se ni izvršil umor, ali kako drugo kaznjivo dejanje, ki se nanaša na umrlega, oziroma, ali se ni kaj opustilo, kar je kaznjivo.

Mrliški oglednik mora torej v tem pogledu z ozirom na kaznjivo dejanje dognati:

a) ali so na mrliču vidne poškodbe, kakor n. pr. rane, zmečkanine, krvne podplutbe, zlomljene kosti, ali drugi drugače nenavadni znaki, ki bi se na njih podlagi moglo sklepati, da je bila na mrliču za časa življenja izvršena sila;

b) ali se ni umrlemu za časa življenja dalo zdravilo ali snov, ki bi sama na sebi (če dana v gotovi količini) smrtno učinkovala na človeško truplo, to se pravi, ali ne bi bil umrl zastrupljen;

c) ali niso zdravile umrlega za časa njegove zadnje bolezni osebe, ki nimajo potrebnega znanja o potrebnem zdravniškem oskrbovanju; ali ni ogledovani mrtvec umrl vsled tega, ker so ga zdravili mazači, in pri neomoženih ženskah, ali se ni splavil telesni plod.

Z ozirom na kaznivo opustitev mora dognati:

d) ali se je pri umrlem za časa njegove zadnje bolezni nalašč kratila zdravniška pomoč ali primerna bolniška oskrba;

e) ali se mu niso odtegnile potrebne življenske potrebščine, kakor n. pr. jed in pijača, in pa tudi stanovanje in brana;

f) pri novorojenčkih, ali so prišli ob življenje radi tega, ker jim je manjkala potrebna pomoč vsled zatajitve poroda, in pri nedoraslih, radi tega, ker jim je manjkalo potrebnega nadzorstva;

g) ali so dani znaki, ki dajo sklepati na samoumor.

K točki 3. — Ugotovitev kužnih bolezni.

Kužne bolezni se razširjajo nenavadno hitro na vse strani in so tudi, ako se število bolnikov pomnoži, vedno hujše in nevarnejše.

Take slučaje mora mrliški oglednik nemudoma naznaniti županu, ki mora z vsemi postavnimi sredstvi takoj poskusiti, da prepreči nadaljno razširjenje kužnih bolezni in naznaniti slučaj političnemu oblastvu.

B.

Zahteve pravilnega mrliškega ogleda so sledeče:

1. Čim se naznani mrliškem ogledniku smrt, mora priti na lice mesta, kjer leži mrtvec, da ga pregleda.

Strogo naj se drži tega, da se mora ogled izvršiti praviloma vedno na kraju smrti, kajti mrliški oglednik more često priti z nemotenim izpraševanjem družinskih udov na sled kaznjivemu dejanju; na mestu, kjer je dotičnik umrl, se najprej najdejo sledovi, n. pr. sledovi krvi, sledovi vloma, ostanki zdravil itd.

Le izjemoma se sme v posebnih slučajih, kjer je n. pr. dohod na kraj smrti izredno otežkočen, ali se mora mrlič iz zdravstvenih ozirov takoj prenesti v mrtvašnico ali na drug v to določen prostor, kjer se naj izvrši ogled; vendar pa se mora ta okoliščina navesti v oglednem zapisniku. Brez izjeme pa je prepovedano pregledati mrliča le površno po snetku rakvinega pokrova.

2. Mrliče mora vedno ogledovati v to določeni mrliški oglednik osebno in torej ne sme odrediti druge osebe, ali pa celo izpolniti zapisnik, ne da bi si bil mrliča ogledal. Ako pa je oglednik zadržan (vsled bolezni itd.), mora občinski predstojnik preskrbeti za namestnika in to takoj naznaniti politični oblasti.

3. Pri ogledovanju mrliča se mora oglednik pripraviti najprej o tem, ali je ogledovanec res mrtev, t. j. ali so znaki trohnenja vidni. Ako teh ni in je razun tega nastopila domnevana smrt v okoliščinah, v katerih se nalažje pojavi navidezna smrt, n. pr. pri naduhi, kapi, dušljivem kašlju, krčih, zdravenju života, božjasti, ali pa vsled tega, ker je dotičnik doživel velik strah, jezo, preveliko veselje, dalje, ako se je dozdevno zadušil v vodi, ali v prostorih, napolnjenih s plinom, oziroma ako ga je zadela strela, se je obesil ali se je našel zmrznjen — mora biti mrliški oglednik zelo natančen in previden. Ako se mu le zdi, da je smrt navidezna, mora vse mogoče poskusiti, da dozdevnega mrtveca zopet oživi ali pod svojo odgovornostjo poskrbeti za takojšnje pomoč, pri čemur more eventualno zahtevati sodelovanja občinskega predstojnika.

Dokler ne pride zdravnik, se mora spraviti oseba, ki se o njej zdi, da ni mrtva, na prostor, kjer je čist, zmerno gorak zrak; truplo naj leži vznak v vodoravni legi z nekoliko dvignjeno glavo in dvignjenimi prsmi; za nadaljne poskuse oživljenja skrbi nemudoma poklicani zdravnik.

O osebnem (pridobninskem) davku.

Ali se more vsled neresničnosti ali zamolčanja v napovedih in prošnjah glede direktnih osebnih davkov, ki jih morajo podati davčni zavezanci glasom §§ 67. in 68. zakona z dne 25. oktobra 1896., drž. zak. št. 220 utemeljiti pregrešek davčne prikrajšbe v zmislu § 239. citiranega zakona?

(Po listu »Österreichische Zeitschrift für Verwaltung« l. 1910.)

Za pravico države prisojati kazni radi protipostavnega ravnanja davčnih zavezancev oziroma njihovih pooblaščenecv postavno fiksiranje stalno opisanega dejanskega stanja ni ravno pogoj.

S postavno tehničnega stališča bi ne bilo nič ugovarjati proti temu, če bi postavodajalec določil splošno kazensko sankcijo nekako sledeče:

Vsako protipostavno postopanje davčnega zavezanca se kaznuje z globo do . . . K.

Tukaj bi bila stvar razsojujoče oblasti odločiti, ali je ravnanje oziroma opustitev protipostavna, naperjena proti določbam zakona in ali je storilec ravnal protipostavno ali ne, in njena naloga bi bila določiti temu protipostavnemu ravnanju primerno kazni.

Da bi bila taka splošna kazenska sankcija, akoravno bi kazenskemu in varstvenemu pravu najbolj odgovarjala, za gotovost in enakomernost rabsodbe dvomljiva in celo naravnost nevarna, je očividno.

Zaradi tega se v modernih postavah zakonodajalec praviloma ne zadovolji s tako splošno kazensko sankcijo, temveč opiše ravnanje storilca in dejanje samo tako, kakor mora biti, da je kaznjivo.

Kakor pa kaže vsak kazenski zakon s stalno opisanimi dejanskimi položaji, ni označeno kot kaznivo vse, kar bi bilo vredno kazni in kar bi bilo mogoče tudi kaznivo.

Izmed velikega obsega krivice in protipostavnega ravnanja si postavodajalec izbere ona dejanja in opustitve, ki se mu dozdevajo kot najbolj potrebne varstva, obda jih, rekel bi, s trdnim okopom zažuganja kazni.

Za protipostavno postopanje, ki se zdi postavodajalecu manjše važnosti, ta ne določa varstvenega prava in na to protipostavno postopanje tudi ne reagira z zažuganjem in prisojanjem kazni.

Določila davčnega zakona nikakor niso prešla tako, rekel bi, v kri in meso prebivalstva, kakor ona splošnega kazenskega zakona.

Kolika množina in kompliciranost določil! In kolika množina kazni pri vsakem protipostavnem postopanju!

Predmet davčnega kazenskega zakona more tvoriti samo davčni interes, kar je med navedbo zavezanca in med resničnostjo.

Tako tudi § 239. izrečno povdarja, da tvori sporno vprašanja edinole postavni davčni znesek.

Gotovo je, da je davčnemu fiskusu mnogo ležeče na tem, — da se obdačenje izvrši enakomerno in pravilno, — in zato je čisto jasno, da davčna uprava ne more izvršiti ali vsaj ne vedno izvršiti priredbe davkov enostavno po svojih organih in da je pri tem v veliki meri navezana na sodelovanje davčnih zavezancev.

Tu se bo pač pogos'oma dogodilo, da dobi davčna uprava ravno šele iz napovedb davčnega zavezanca pravo podobo za obdačenje, katero se ima izvršiti.

V takih slučajih je davčnim organom stvar popolnoma nepoznata.

Samo po sebi je umevno, da utegne to neznanje zapeljati nepoštenega davkoplačevalca k napačnim in nepopolnim napovedbam, sploh do nepravilnega ravnanja.

Prigodi se pa tudi slučaj, da so davčnim organom znane v poštev prihajajoče premoženjske, dohodninske, obratne in enake razmere, da pa zavezanec misli, da jih ne poznajo.

Tudi to subjektivno mnenje utegne zapeljati k dejanjem in opustitvam, ki se ne strinjajo z resnico.

Končno je davčni zavezanec pač tisti, ki lahko bistveno upliva na uspeh ustanovitve davčnega predpisa in zavest možnosti tega upliva zopet zapelje k nezakonitim dejanjem in opustitvam.

Ravno ti momenti so vzrok, motivi v širšem zmyslu, kateri, iz egoističnih domnevanj izvirajoč, dovedejo nepoštenega davčnega zavezanca do tega, da poda dejstvom neodgovarjajoče napovedbe ali da zakrivi opustitve.

Potreba pozitivnega postopanja od strani davčnega zavezanca v svrhu realizacije onih poglavitnih principov davčne uprave (pravilnosti in splošnosti obdačevanja), tisto z egoizmom motivirano pričakovanje, da si organi davčne uprave, ne da bi davčni zavezanec sam v to pripomogel, ne morejo sami pridobiti pravega prepričanja o za obdačenje merodajnih razmerah in da nepravilno ravnanje ali opuščanje ne bo prišlo na dan, je glavni nagib za nepošteno ravnanje; iz teh momentov izvirajoči nagib k prestopkom in njih pogosti pojav so vzrok kazenskopravne remedure.

Namen določitve kazni je, da se prepreči pogostost takih prestopkov, in se ta namen znači največ kot prevencija nasproti splošnosti.

Ravno zaraditega je pa treba preprečitve takih slučajev potom zažuganja in prisojanja kazni.

Je sicer na etiških načelih sloneča upravno-politična zahteva, da dajejo davčni zakoni kolikor mogoče malo nagiba k zvižahnosti.

Ker pa ta zahteva v praksi iz navedenih vzrokov ni popolnoma izvršljiva, mora zadoščati, da se uveljavi tam, kjer je ravno izpeljiva.

Tam, kjer oni nagib lahko postane iluzoričen vsled pozitivnih norm, kjer so prestopki samo izjemnega značaja, tam po navadi država tudi nima nobenega posebnega specifičnega interesa na tem, da bi nastopila kazenskopravno pot.

Taki slučaji se potem, akoravno obsegajo protizakonito in dolžnosti nasprotujoče ravnanje in so krivični, po navadi od postavodajalca ne bodo določili kot kaznjivi.

Dvema različno dimenzijoniranima koncentričnima krogoma podobna je torej krivica nasproti protizakonitemu in dolžnosti nasprotujočemu ravnanju, katero poslednje je nekaka manjša geometrična podoba.

S tem pa nočemo reči, da je nemogoče opretili vsako protizakonito in dolžnosti nasprotno ravnanje davčnega zavezanca s kaznijo.

Vsaj določajo zakoni nemških zveznih držav na več mestih kazni za vse prestopke specijelnega davčnega zakona.

Opozarjati hočemo tu samo na drugi odstavek člena 24 badenskega dohodninskega zakona, kateri določa redovno kazen do 500 mark za slučaj, če davčni zavezanec ravna zoper s tem zakonom mu naložene »sieršuje«, kjer se gre poprej v zakonu za specijelni dejanski obstoj preteče škode-zaveznosti, ali če jih noče izpolniti ali če pri tem napravi neistinite napovedbe.

Če pa določa zakon kakor avstrijski od 25. oktobra 1896, stalno opisane abstraktne dejanske čine, če torej hoče izrek krivde udejstven videti samo glede in concreto obstoječih, z onim abstraktnim dejanskim položajem kongruentne dejanske čine, potem se je vprašati, ali je in concreto subsumirati ravnanje storilca pod onim dejanskim položajem.

Ostanimo pri oni geometrični nazorni obliki in obrazložimo potem položaj izhajajoč od dejanskega stanja § 239.

Večji krog pomenja neprave napovedbe in zamolčanja sploh, manjše pojave omenjene vrste, katerih kakovost in kolikost tvori dejanski stan § 239. osebno dohodn. zak.

V kolobarju se potem nahajajo napačne napovedbe in zamolčanja, katerih ni več subsumirati dejanskemu činu § 239.

Mislimo si sedaj še neki centripetalen narašček podobnosti med dejanskim položajem v kolobarju in onim v ploščini znotranjega kroga, potem se pokaže, da so ravnanja ob meji notranjega kroga najbolj podobna onim v ploščini notranjega kroga.

Če teh mej ostro ne začrtamo, je mogoče zamešanje meja, s čemer postane potem pravna presoja specijelnega slučaja lahko nemogoča, kar utegne vspricho okolnosti, da je rešitev vprašanja o možnosti subsumiranja omenjenih napovedb ne samo teoretične, temveč kakor se bo pozneje pokazalo, tudi velike praktične vrednosti, imeti slabe posledice za davkoplačevalca in za državo.

Vsled tega je potrebno, spustiti se v analitično obravnavo dejanskega čina § 239. in zgoraj omenjenih specijelnih slučajev.

Ker sta si slučaja, katera je razpravljati, kakor bomo videli pozneje, glede nemožnosti subsumiranja pod dejanski čin § 239. v gotovem oziru podobna, hočem izhajati od slučaja, katerega ima

zakon pred očmi v § 67. pod 1., namreč od »odpovedi obrta.«

Vprašanje, katero treba rešiti, se torej glasi:

Zamore-li napačna napovedba — o zamolčitvi tu pač ne more biti govora — z odpovedjo obrti provzročiti dejanski čin § 239. ali ne?

Predno preidem na to specijelno vprašanje, bi naglasil, ker se pač gre za interpretacijo zakona, da se mora kot samo po sebi umevno stvar vzeti tako, da je postavodajalec sestavil zakon premišljeno, da so pri njega sestavljanju sodelovali pametni ljudje, da so le-ti nekaj pametnega nameravali in da so hoteli pri zakonu podvrženih provzročiti iste misli, ki so jih imeli pred očmi sami.

Poleg tega bodi zakon poljuden; razne številne izdaje zakona niso samo strokovnjakom, temveč vsakomur dostopne, in ker se nikdo ne more opravičevati z nepoznanjem zakona, je ta dostopnost nekaj naravnega.

Specijelno noben kazenski zakon, kakor dobro pravi Schoppenhauer, ni nič drugega kakor seznam nasprotnih motivov.

V prvi vrsti mora torej stopiti v svoje pravo gramatiška interpretacija.

Objektivni dejanski položaj po § 239., v kolikor si ga je sploh mogoče predstaviti ločeno od provzročitelja delikta, obstoji v napravljanju napačnih napovedb ali v zakrivljenju zamolčitev, katere morajo imeti tam bližje označeno lastnost in ki se pojavljajo v specijelnih in taksativno navedenih napovedbenih sredstvih.

K objektivnemu dejanskemu činu po tem zakonskem mestu spada prej označeno ravnanje davčnega subjekta; to ravnanje mora imeti gotovo sposobnost in ravnanje se mora pojaviti v določenih napovedbenih sredstvih in se mora pokazati v vnanjem svetu s pravno relevanco.

To so bistveni znaki objektivnega dejanskega čina po § 239.

Ako manjka torej samo en dejanski čin označujoči znak, potem o tem dejanskem činu ne more biti govora.

Najprej hočem vpoštevati napovedbena sredstva:

Taka sredstva so po § 239:

- a.) Davčna izjava, ki jo ima oddati po tem zakonu davčni zavezanec;
- b.) davčna napoved;
- c.) izjave pri odgovorih na od pristojne strani davčnemu zavezancu ali njegovemu pooblaščenцу stavljena vprašanja;
- d.) navedbe v utemeljitev pravnega pomočka;
- e.) navedbe v dosego kake davčne oprostitve. —

Če razrešujemo oni problem, moramo postaviti silogizem, pri katerem tvori zakon prvi sta-

vek, ona napovedbena sredstva »a« do »e«, ono vprašanje srednji stavek, in zahtevnik, kaj je v predležem pravo, končni stavek.

Končni stavek se bo torej moral glasiti:

Priglas o odpovedi obrta po § 67., št. 1., je eno napovedbenih sredstev, označenih pod a do e, ali pa ta ni tako napovedbeno sredstvo.

V zadnjem slučaju se da sklepati samo tako-le:

Ker priglas ni »sposobno sredstvo« za učenje delikta, torej napačna vsebina tistega priglasa, ker tvori sposobno sredstvo bistven del dejanskega čina po § 239., ne more učiniti predmetnega delikta.

Da se določi obseg zakonitega pojma in njega vsebina, si moramo predložiti pravno materijo, kateri služi pojem, in ker § 239., izvzemši morda tehnični izraz »davčna prikrajšba« ne vsebuje nobenih čisto kazensko-pravnih pojmov, treba si je glede ostalih, na tem mestu zakona nahajajočih se pojmov v svrhu rešitve gorenjega vprašanja ogle dati ne samo V. poglavje osebnodohodninskega zakona, temveč tudi ostala poglavja.

Ako se relevantni pojmi razun v o kazenskem pravu glede direktne osebne dohodnine razpravljajočem poglavju nahajajo tudi še na drugih mestih, potem pač ni zadržka, da se pojmu, obseženem v kazenskem paragrafu, ne suponira nobena druga vsebina in noben drug obseg, kakor ga ima pojem drugod v zakonu, s pridržkom, da ni dan noben poseben vzrok za domnevo, da je postavo-dajalec imel kak drug namen in da je pojmu tukaj v § 239. hotel dati drugo razlago, kakor drugod.

Da priglas o odpovedi obrta, prošnja za izbris splošne pridobnine iz naslova odpovedi obrta, ni davčna napoved, je vsakomu jasno.

Ne da se pa tak priglas subsumirati tudi ne pod napovedbeno sredstvo navedeno ad c, ker so take prošnje, če se oddajo protokolarčno, spontane značaja, ker oblast nima povoda staviti kako vprašanje in ker se vrh temu prošnja lahko stavi tudi pismeno v obliki vloge.

(Dalje prihodnjič.)

Dostavljanje poštnih pošiljatev zasebnikom.

Prejeli smo sledeči dopis, ki ga objavljamo dobesečno:

Slavno uredništvo »Občinska Uprava«

• v

Ljubljani.

Na vprašanje tukajšnjega županstva v »Občinski Upravi« št. 11. l. 1912 si usoja podati podpisani sledeče pojasnilo glede dostavljanja poštnih pošiljatev pri poštne uradu v Godoviču:

Tukajšnji pismonoša je dostavljal preje kakor dostavlja tudi sedaj vedno le po krajevne delu občine Godovič, ne pa kakor se trdi v vprašanju v »Občinski Upravi« najdalje 3 km od pošte; — ta trditev torej ne odgovarja resnici. (V tem slučaju so tudi priče na razpolago.) Preje — do nastopa službe podpisanega v Godoviču — je bila res ukoreninjena tukaj slaba razvada, da je dobival pismonoša v roke vse poštno pošiljatve, tudi za prebivalce izven krajevnega poštnega okoliša, katere se morajo hraniti po predpisih na poštne uradu in jih odnašal na svoj dom, kamor so si hodile stranke same po svoje stvari. Včasih so tudi plačevali stranke tukajšnjemu pismonoši za shranjevanje poštnih pošiljatev na njegovem domu, kar jo tudi po predpisih zabranjeno, ker se take pošiljatve hranijo pri poštne uradu brezplačno. Ker so se pri takem oddajanju pošiljatev godile nerednosti, in ker so stranke zavezane hoditi same ali pa kak znan zanesljiv človek po poštno pošiljatve na poštni urad, ne pa k pismonošu na dom, — je podpisani upeljal, da ostanejo pošiljatve bodisi pismene ali blagovne na poštne uradu, kjer jih stranke lahko dvignejo med uradnimi urami; prav oddaljeni so pa dobivali in še dobivajo tudi izven uradnih ur svoje pošiljatve, — torej o kakem zadrževanju poštnih pošiljatev niti govora biti ne more. Za usluge seve se dobivajo razne pritožbe. Brezplačno pa tukajšnji pismonoša ni voljan dostavljati strankam, ki stanujejo raztreseni po hribih od 3/4 ure do 1 uro in pol daleč od pošte!

Ker je podpisani po obstoječih predpisih odgovoren in tudi plačujoč za vse delovanje svojega poštnega sela za časa svoje službe, mu pač županstvo ne more dajati nikakih predpisov, če se vrši služba v boljšem redu kakor popreje. Sicer pa je podpisani že pred dvema mesecema o celi zadevi obvestil poštno ravnateljstvo v Trstu.

Z odličnim spoštovanjem

Ivan Kambič,
poštar.

Vprašanja in odgovori.

122. Več županstev.

Vprašanje:

Kje se dobe deželni zakoniki, če se zgube? Zlasti manjka zakonov o posredovalnih uradih; največ so jih menda odnesli prejšnji župani.

Odgovor:

Ker prihajajo taka vprašanja ne le na naše uredništvo, ampak tudi na deželni odbor, — kakor se nam je sporočilo, — obveščamo vsa županstva tem potom, da izdaja in razpošilja deželne zakonike c. kr. deželna vlada, ki ima torej v zalogi preostale izvode. Ako županstvu manjka kak izvod deželnega zakonika, naj se obrne na svoje okrajno glavarstvo in ne na deželni odbor, ki ima na razpolago sam le omejeno število izvodov deželnih zakonikov za lastno porabo.

Kdor je kak zakonik iz občinske pisarne odnesel ali ga po lastni krivdi zgubil, ga mora na svoje stroške nabaviti, oziroma naj to stori županstvo in denar izterja od krivca.

123. Načelstvo gospodarskega odbora v L.

Vprašanje:

Prosimo pojasnila zaradi naprave nove stolpne ure:

1. Ali je ura v zvoniku bogoslužna naprava in spada li pod zakon, objavljen v 14. številki Vašega lista?

Občinski odbor je potrdil sklep gospodarskega odbora, da se napravi ura in določil po razredih (4), koliko vsak plača. Proti temu sklepu pa se je pritožilo več gospodarjev, ki zahtevajo plačevanje po direktnih davkih. (Od začetka so se sploh upirali napravi, češ da so bolj oddaljeni in ne slišijo ure).

2. Kako terjati tiste gospodarje, ki imajo svoj davek predpisan v sosednih katastrih, ker so se podvrgli, da plačajo po vseh direktnih davkih, kolikor kdo plača, a plačevanje po razredih bi se opustilo.

Ura je potrebna cerkvi, šoli in gospodarstvu.

Odgovor:

Če se prišteva cerkvena ura med cerkvene (bogoslužne) naprave, o tem ne določa ničesar — kolikor je nam znano — niti kak zakon niti kaka naredba. Ako se smatra cerkvena ura kot cerkvena naprava združena s cerkveno stavbo, potem je gotovo, da je pokritje stroškov mogoče le potom doklad, če ne gre to potom sklada s prostovoljnimi prispevki faranov, kar je vsekako priporočati. — Sicer mora pa občina (ne gospodarski odbor) skrbeti za pokritje potom doklad, kakor stoji v 14. številki »Občinske Uprave« letos.

Ako je sklep občinskega odbora pravomočen in če se je morda izvršila tudi konkurenčna obravnava, potem se prispevki lahko izterjajo z rubežnijo.

Poglejmo še vprašanje, je li cerkvena ura cerkvena naprava ali ne. — Po našem mnenju je. — Za to govori predvsem star običaj, da so ure v cerkvenih stolpih v neposredni tesni zvezi s cerkvenimi zvonovi, torej bistven del cerkvenih stolpov kot cerkvenih stavb.

Raba cerkvenih zvonov je državnopravno priznana kot pravica, zapopadena v izvrševanju javne verske službe. (Clen 14 zak. z dne 25./5. 1868, drž. zak. št. 49.) Ni torej dvoma, da spadajo enako cerkvene ure kot zvonovi med cerkvene potrebščine v smislu § 1 zakona z dne 20./7. 1863, dež. zak. št. 12 (odnosno z dne 20. marca 1890 dež. zak. št. 7) za Kranjsko, za ktere se morajo pokrivati stroški po določbah navedenih postav na način, ki je opisan v letošnji 14. številki našega lista.

Edino, na kar Vas moramo opozarjati, ker tega ne razvidimo iz vprašanja, bi bil pomislek radi morebitnega pomanjkljivega postopanja pri sklepanju o plačilu prispevkov. Zato priporočamo, naj se vselej, kadar je pričakovati ugovorov in pritožb, naprosi politično oblastvo, da uvede konkurenčno obravnavo.

124. Mestno županstvo Črnomelj.

Vprašanje:

Ali se dobi seznamek po abecednem redu vseh oseb, ki so preklicane in se jim ne sme dajati podpore?

Odgovor:

Kolikor je nam znano, tak seznamek oseb, ki bi se jim ne smelo dajati podpor, ne obstoji, vsaj pri nas na Kranjskem ne. — Sicer bi bilo pa odrekanje začasnih podpor zunanjim — to je v občino ne pristojnim osebam (in za te Vam najbrž gre) — protipostavno, ker bi to nasprotovale določbam domovinskega in ubožnega zakona, če je nujna sila in če so hipne pomoči nujno potrebni. — Delomrzneže in potepuhe pa odpravite enostavno po odgonu. Škodovalo ne bode, če pregledate

včasih tudi policijski list, če ni eno ali drugo ime natisnjeno v njem.

Da bi se dal pa kar naprej sestaviti imenik »preklicanih«, t. j. onih, ki naj se jim ne dajo podpore, smatramo kot nemogoče.

125. Županstvo v Č.

(Dodatno pojasnilo k vprašanju pod št. 121 v zadnji (16.) številki »Občinske Uprave«).

Med občinami, ki imajo dobro urejeno policijsko službo, je zlasti mestna občina Postojnska, ki smo jo pozabili omeniti.

Obrnite se na mestno županstvo v Postojni s prošnjo, da Vam določi »Navodilo za službo mestne policijske straže postojnske«. Po tem navodilu sestavite lahko lasten, Vašim razmeram prilagoden službovnik oziroma opravični red za redarstveno službo v Vašem kraju. Odobren mora biti seveda od občinskega odbora.

126. Županstvo Godovič:

Vprašanje:

Kaj je storiti z rečmi, ki so se našle in prinesle na občinski urad? Tu se nahaja tak predmet. Lastnik se ni mogel dobiti.

Odgovor:

V takih slučajih naj se postopa po določbah § 390 občega državlanskega zakonika takole: Županstvo naj na običajni način javno razglasi, da se je našla in da se nahaja pri županstvu dotična stvar, ki se naj pa ne označi natančneje. Ako znaša vrednost dotičnega predmeta nad 50 K, se mora po določbah tega paragrafa trikrat razglasiti v javnih časopisih. Če je najdena stvar take vrste, da bi se utegnila pokvariti (n. pr. jestvine, meso, moka itd.), naj se potom javne dražbe pravočasno proda, izkupilo pa — najbolje — deponira pri sodišču.

Ako se dotičnik, ki je izgubil stvar, ne zglesi, nastane seveda vprašanje, komu naj pripade najdena stvar oziroma izkupilo. — Glede tega določa § 392 obč. drž. zak., da ima po preteku enega leta najditelj pravico, najdeno stvar odnosno izkupilo za dotično stvar, če se je prodala, rabiti. Če se kasneje zglesi pravi lastnik, mu mora najditelj predmet, oziroma denar vrniti, pač pa mu sme odtegniti troške in najdenico (nagrada, Finderlohn). Šele po preteku dobe zastaranja preide najdena stvar v last najditelju. — Iz tega pa sledi vprašanje, kdaj nastopi doba zastaranja?

V tem oziru je merodajno določilo § 1466 občega državlanskega zakonika glede dobe rednega priposestvanja, ki pravi: »Lastninska pravica, ktere predmet je kaka premičnina, se priposestvuje s triletno pravno posestjo.« — Izjema je, če kdo prevzame kako najdeno stvar od tretje osebe, ki si jo je pridobila nepoštenim potom (n. pr. da dotičnik ve, kdo jo je izgubil). — V tem slučaju določa § 1476 obč. drž. zakonika, da je za priposestvanje lastninske pravice potrebna dvojna, — torej šestletna doba.

Ponekod je navada, da se najdene stvari ali pa izkupilo zanje po preteku dobe zastaranja obrne v korist ubožnim zakladom dotičnih občin. Vsekako manjka zakonito določilo v tem pogledu in bi bila potrebna postava, ki bi jasno določala, komu naj pripadajo najdene stvari odnosno izkupilo za nje po določeni dobi. Zgodilo se je namreč, da se je izkupilo deponiralo pri sodišču, ki je pa po 30 letih pripadlo fiskusu (erarju), ker se ni nobeden zgledil.

127. Županstvo v S.:

Vprašanje:

V naši občini se vršijo pogostoma dražbe premičnin, ali se dajo v najem nepremičnine, brez vsakega občinskega ali sodnijskega dovoljenja. Semtertje prevzame in vodi dražbo tudi kaka druga oseba, ne da bi se župan-

stvo obvestilo. — Kako postopati zaradi ubožnega odstotka, vemo; samo da bi vedeli za vsoto izkupila. — Vprašamo torej:

Ali so upravičeni lastniki sami — brez vsakega občinskega ali sodnijskega dovoljenja, odnosno brez vednosti županstva voditi dražbo? — Kako je postopati v takih slučajih?

Odgovor:

Za vsako javno dražbo mora biti izdano oblastveno dovoljenje. Red za javne dražbe (glej XV. zvezek, knjižica 7. »Poljudne pravne knjižice«, dr. E. Volčič, izdalo društvo »Pravnik«) je dražbeni red od 15. jul. 1786, št. 565 z. j. z., znova objavljen z dekretom dvorne pisarne 14. sept. 1815, št. 101 z. j. z.

Dovoljenja za prodajo premičnin in za dajanje v najem potom javne dražbe ima pravico dajati županstvo po točki 13.) § 28 obč. reda. Za prodajo nepremičnin dražbenim potom je treba sodnega dovoljenja. Brez dovoljenja pa ne sme nikdo prodajati na javni dražbi.

Po § 6 navedenega dražbenega reda mora biti pri vsaki dražbi navzoč oblastveni komisar (odposlanec), če ni izrečno dovoljeno, da ga ni treba,

Kadar dovoli dražbo premičnin županstvo, naj vselej določi svojega zastopnika, ki bo navzoč pri dražbi. Kolikor je nam znano, stori to v vsakem slučaju tudi sodišče. Tako bodete tudi izvedeli za vsoto izkupila.

Kdor bi pa prodajal na javni dražbi bodisi premičnine ali nepremičnine brez oblastvenega dovoljenja, naj se naznaní v svrhu uvedbe kazenskega postopanja c. kr. okrajnemu glavarstvu. V takih slučajih pristoji namreč pravica kaznovanja političnim oblastvom po določbah dekreta dvorne pisarne z dne 13. decembra 1808 z. p. z., zvezek XXXI, št. 63.

128. Več županstev:

Vprašanje:

Ali so denarne pošiljatve županstev proste poštnih pristojbin (plačevanja poštnine)? Z ozirom na odgovor pod št. 101 na zadevno vprašanje v 14. številki letošnjega letnika »Občinske Uprave« pojasnimo predstoječe vprašanje na podlagi uradnih spisov.

Mestno županstvo v K. se je obrnilo na deželni odbor v tej zadevi s sledečim poročilom:

Tukaj je bilo v navadi, da je županstvo pošiljalo ubožni denar, namenjen našim revežem, ki bivajo v drugih občinah, na dotično občino službeno — poštnine prosto.

Tudi iz drugih tuzemskih občin, kakor tudi iz Hrvaške, prejema podpisano županstvo denarne pošiljatve za zunanje reveže službeno — poštnine prosto.

V zadnjem času pa je poštno ravnateljstvo v Trstu po tukajšnjem poštnem uradu zahtevalo naknadno plačilo poštnine za poštnine prosto denarno pošiljatev, ki je bila poslana občini pri Devici Mariji v Polju.

Z ozirom na to si usoja podpisano županstvo uljudno vprašati, ali se take denarne pošiljatve lahko pošiljajo na druge občine službeno poštnine prosto in ali je poštni urad upravičen zahtevati, da se takoj, oziroma naknadno plača poštnina?

Odgovor:

Na podlagi tega poročila se je obrnil deželni odbor na c. kr. poštno ravnateljstvo v Trstu z vprašanjem, kateri zakoniti predpisi odnosno ktere administrativne odločbe so v tem oziru merodajne. Na to je došel tale odgovor:

»V smislu člena VIII. zakona z dne 2. oktobra 1865 drž. zak. št. 108/1865 izvršuje se pošiljanje bankovcev, vrednostnih papirjev itd. poštnine prosto le med v členu II., odst. 1 in 2 tega zakona navedenimi oblastmi, organi

in korporacijami, nadalje na povelje izvršujoče se pošiljanje po drugih organih na račun države ali dežel iztirjanega ali nabranega denarja.

Za poštna nakaznica veljajo iste določbe. Iz tega izhaja, da pristojna denarnim pošiljatkam drugih organov, n. pr. županstev le tedaj oprostitev od poštnine, ako vsebuje pošiljatev, na račun države ali dežel iztirjani ali nabrani denar, oziroma se tega tiče, in da se to »na povelje« izvrši.

To je v bistvu ravno ono, kar smo navedli pod omenjenim odgovorom št. 101 v 14. številki.

Nemara bi ne bilo neumestno, če bi županstva sklenila peticije na državni zbor in naprosila za sodelovanje državne poslance, da bi se izposlovala in zakonito uvedla oprostitev poštnine tudi za denarne pošiljatve med županstvi.

129. Županstvo S.:

Vprašanje:

V naši občini se vsi važni razglasi okličejo pri farni cerkvi po občinskem slugi. — Mnogokrat pa se poslužujejo enakih razglasov tudi druge osebe, včasih celo trije naenkrat — brez dovoljenja občine, sodnije ali okrajnega glavarstva. S takim dejanjem delajo županstvu veliko težkoč. Mnogokrat se vrše dražbe po dve ali tri ob eni in isti uri brez nadzorstva od strani župana ali drugega oblastvenega zastopnika.

Ali bi se moglo neuradnim osebam zabraniti tako razglaševanje brez dovoljenja županstva? Saj imamo občinskega slugo, ki je vsakemu na razpolago.

Kako naj se postopa v takih slučajih?

Odgovor:

Javno razglaševanje ni urejeno zakonitim potom. V odgovoru pod št. 289 v 10. številki III. letnika »Občinske Uprave (l. 1908) se je odgovorilo na neko vprašanje, da se razglasov v zasebnih stvareh ne more nikomur zabraniti, če se to ne godi na tak način, da bi se motil javni red. — K temu imamo še pripomniti, da se nasprotno morajo vsi razglasi izvršiti potom županstva, če gre za kako dejanje, pri katerem je treba na kakšen koli način sodelovanja županstvu. — Taki pa so slučajji, ki jih navajate v gorenjem vprašanju, — to so namreč javne dražbe, za ktere imajo po § 28 : 13 obč. reda izdajati dovoljenje županstva. — Pa tudi v drugih zadevah, ki se tičejo javne koristi, torej sploh v slučajih, ki so v zvezi z javnimi interesi, — se morajo izvrševati javni razglasi po uradnih osebah, in to so brez dvoma le uradni sluge.

Sicer ne vemo, kako stališče bi v slučaju kake pri-tožbe zavzela upravna oblastva, vendar bi bilo morda za splošnost koristno, če bi se izvojevala končna odločba, kdo je v vseh slučajih upravičen izvrševati razglase, oziroma če je pridržana županstvom pravica dovoljevati jih. Po našem mnenju govori za to pravico županstev taksna postava z dne 3. decembra 1868, dež. zak. št. 17. Po točki 5. taksne tarife se ima namreč plačevati za razglase posebna občinska taksa. — Ker pa velja ta taksa za vse občane in kakor se glasi dotična točka — za vsak razglas — ne uvidimo, zakaj naj bi bil takse prost oni, ki v lastno korist izvrši sam kak razglas.

Tu obstoji torej pomanjkljivost v postavnih določilih in mi bi le svetovali, pa tudi želeli, da bi se v kakem konkretnem slučaju obrnilo županstvo uradnim potom na oblastva, da se končno reši pravica o razglaševanju.

Samoobsebi umevno je, da sme n. pr. okrajno glavarstvo ali sodišče itd. izvrševati razglase po svojih uradnih organih.

130. Županstvo Grahovo:

Vprašanje:

Nek učitelj kot voditelj šole v tukajšni občini je poslal svojo vojaško knjižico uradnim potom županstvu. V dotičnem spisu je navedel samo v vednost, da biva v N. Županstvo to ni smatralo za vojaško zglasitev ter mu je na spisu besedo »v vednost« prečrtalo in na vrhu zapisalo »Zglasil po § 14 voj. z. p.« Učitelja je to tako razburilo, da je prišel v občinski urad grajat občinskega tajnika ter mu v pričo župana izrekel: Vi me ne boste učili kako se imam zglasiti; Vi me hočete zafrkovati. Zato se bomo videli še kod drugod, Vas obžalujem itd. — Kako je postopati proti takemu obnašanju? Ali je sploh učitelj upravičen posluževati se urada (šolskega vodstva) za svojo privatno dolžnost? Ali je županstvo (oziroma občinski tajnik) kaj zakrivilo s tem, da se je nepravilna zglasitev popravila na spisu? Ali ni bila učiteljeva pot pritožiti se na c. kr. okrajno glavarstvo proti morebitnemu prestopku županstva? Kaj naj v tem slučaju napravi občinski tajnik?

Odgovor:

Menimo, da je komaj naš posel ali naša dolžnost učiti stranke, kako se imajo obnašati v uradu. — Sicer morajo pa vedeti tudi občinski funkcionarji, kako jim je v takih slučajih postopati.

Predvsem morate vedeti, da je dolžnost vsakega neaktivnega vojaka zglaševati se osebno. Dotični učitelj torej ni imel pravice, prijaviti se uradnim potom v lastnosti kot šolski voditelj. Ker ni izvršil pravilno svoje zglaševalne dolžnosti, je bilo županstvo upravičeno vrniti mu dopis z vojaško knjižico in ga opozoriti na njegovo dolžnost. Črtati oziroma popravljati njegov dopis, doposlan uradnim potom, je bilo vsekako nepotrebno. V tem slučaju bi bilo pametneje, spis takoj odposlati na okrajno glavarstvo.

Seveda učitelj zaradi tega še vedno ni imel pravice v uradu (— zunaj seveda tudi ne —) napasti občinskega tajnika.

Ako je bil ta v svoji uradni lastnosti napaden na način, ki se navadno smatra kot žaljenje časti, potem seveda lahko išče zadoščenja pri sodišču zaradi žaljenja uradne osebe. Če je res rabil dotični učitelj besede, ki jih navajate, smatramo mi to kot žalitev, za mnenje in stališče sodnika pa ne moremo vedeti.

Kekega prestopka županstva v tem, da se je popravil dopis šolskega voditelja, ne moremo najti. — Najbolje bo, če se obrnete na okrajno glavarstvo s prošnjo, da v zadevi odloči.

Raznoterosti.

Uspehi šolskih hranilnic. Pri nas v Avstriji mnogo premalo vpoštevamo gospodarski in vzgojni pomen teh inštitucij. Drugače v Švici. Tam je neka enketa dognala, da 95 odstotkov izmed kaznjencev v ondotnih ječah ni nikdar varčevalo, ker jih ni nikdo k varčevanju napeljeval. — Sedaj pa so se šolske hranilnice v Švici močno razširile in kažejo lepe uspehe. Leta 1879 je bilo v šolah v 10 kantonih 5649 vložnikov, a leta 1908 že 48.154, ki imajo v 245 šolskih hranilnicah naloženih lepo vsoto 1.964.596 frankov. — Na Francozskem je bilo vložnih v šolskih hranilnicah 1852 leta 275 milijonov, 1870 l. že 720 milijonov, a leta 1908 nad 1 milijardo (1000 milijonov) frankov. Gotovo velik narodnogospodarski pomen! Kaj pa pri nas?

„Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani“

v hiši Zadružne zveze, Dunajska cesta 32

(nasproti „Bavarskemu dvoru“ v bližini mitnice).

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₄ 0/0

brez
odbitka.

Vložne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar. — Posojila na zemljišča daje po 4³/₄% in 5%. — Daje posojila na amortizacijo na vsak poljuben načrt, dalje na menice in vrednostne papirje.

Uradne ure vsak delavnik od 8.-12. dopoldne.

Za varnost vložnega denarja jamči 21 kmečkih občin z vsem premoženjem in davčno močjo. Vsaka špekulacija z vložnim denarjem je po pravilih odobrenih od c. kr. deželne vlade izključena, zato je denar v hranilnici popolnoma varno naložen in se ni bati nobene izgube.

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₄ 0/0

brez
odbitka